

Muistelmia 'Pispalan Alusta' ja 'Pispalan Tarmosta'

'Pispalan Alun' nuoret tytöt ja pojat olivat meille polvenkorkuisille esikuvia. Siellä me istuimme salin penkillä ja seurasimme silmäkovana, kun Raidan Mimmi ohjasi Alun tytöille sauvavoimistelua. Mieleeni on jäänyt myös miesten telinevoimistelu. 'Alku'-seuralla oli hyvä voimistelujoukkue, jonka ohjaaja oli Kalle Viitanen.

Nyrkkeilijöitä oli Kannon veljekset, Lindevallin Upet ja monet muut. Painijoista muistan Salakosken ja Sarholmin. Oli se meistä pikkulikoista vähän raakaa se nyrkkeily, mutta toisella silmällä vaan tiirattiin. Painiotteluita seurattaessa tarvitsi pitää nenästä kiinni, niin kova oli hien haju ja ties mikä siinä haisi, kun niin kovasti väännettiin.

Nuo lapsuuden aikaiset esikuvat ovat jo kaikki siirtyneet rajan tuolle puolen: Heinosen Taimi, Lauri ja Jali, Leppäsen sisarukset ja niin monet, monet muut.

Sitten oli uusi polvi ja me ihailijat olimme myös kasvaneet pitkäkoipisiksi, olimme teini-ikäisiä. Oli Naimia(Helenius), Berttaa(Ohristo), Elliä, Helviä, Marttaa(Heinänen), Greettaa(Ringbom), Airaa. Miehistä tulee mieleen Topi(Fagerlund), Otto(Helenius), Valtteri, Valto(Manninen), Martti(Koskinen) ja Reskat (Reino Mäkinen) I ja II.

'Pispalan Alussa' oli hyviä hiihtäjiä, joista muistan Vilkkaan Kallen, Hirvelän, Kulmalan ja Suoniemen Taavet.

Mutta musta yökkö oli noussut Euroopan taivaalle ja sen ensimmäiset iskut sateli jo Suomeenkin, alkoi fasismien aikakausi. Kaikki edistyksellinen toiminta lakkautettiin, niin myös 'Pispalan Alun' toiminta.

Halusin kertoa tämän pienen alkutarinan 'v.- ja u.seura Pispalan Alusta', ettei tämä seura jäisi unholaan, sillä sen työtä jatkamaan Pispalan nuorisoyhdistys perusti 'v.- ja u.seura Tarmon' 1932.

Muutaman vuoden oli Pispalan nuorisoyhdistys ilman omaa urheiluseuraa. Kyllä meissä urheiluhinnostus itä, järjestimme keskenämme pieniä tapahtumia, kävimme Viikinsaareissa ja Lehtisaareissa pelaamassa pallopelejä. Hyhkyssä Onnelan rannassa oli iso vene nimeltään 'Hilu', sillä me matkasimme saariin.

Voimakkaana kuitenkin oli kaikkien mielessä seuran perustaminen. Puhalteli kai vähän vapaammat tuulet välillä ja viesti kulki, että nyt tai ei koskaan se tehdään. Perustamiskokous oli Pispalan VPK:n talossa, sillä oman rakkaan työväentalomme ovien päällä oli sinetit, se oli suljettu, sen rakentajat häädetty taivasalle.

Sitten taas synkkeni, Lapuanliike ja IKL olivat uudelleen voimansa tunnossa. Ei siitä jäänyt nuori seurammekaan osattomaksi, ei sitä lopetettu, mutta punaisten urheilupaitojen pitäminen kiellettiin. Punainen oli kauhistus porvareille, siitä ei saanut olla pilkkuakaan missään.

Punaväriset solmiot ja tyttöjen lettinauhatkin revittiin. Sitten taas puhalteli vapaammat tuulet.

Tarmon kulttuuritoiminta

1934 virisi voimakas kulttuuritoiminta. Perustettiin naisten ja nuorten jaostot, huvitoimikunnat, kesäkotitoimikunnat ym. Olimme ohjelmatoiminnassa piirin parhaita. Seuran pojilla oli oma lauluporukka, naisilla ja tytöillä hyvät ohjelmaryhmät.

Tarmo esitti v. 1934 kolme tai neljä kertaa täysille katsomoille laulunäytelmän 'Tukkijoella'. Yhtään vierasta voimaa ei tarvittu, komeaäänisiä tukkipoikia ja viehkeitä tyttöihmisiä löytyi omasta joukosta. Näytelmän ohjasi Onni Virtanen, hän myös näytteli Huotarin osan. Allekirjoittaneella oli elämänsä ensimmäinen suurempi osa, Pietolan Katri. Olin silloin 16-vuotias.

Kuukausikokous pidettiin joka kuukausi täysipainoisella ohjelmalla. Miten hauskoja ne olivatkaan ja niistä tehdyt nurkkapöytäkirjat. Myös seinälehtiä valmistettiin, joissa selostettiin maailmantapahtumia ja seuran toimintaa.

Mutta maailmalta alkoi kuulua sodan enteitä. Hitlerin Saksa unelmoi arjalaisesta maailman vallankumouksesta. Näiden suunnitelmien seurauksena syttyi talvisota Neuvostoliiton ja Suomen välillä. Seurammekin menetti monia jäseniään, samoin sitä seuranneessa jatkosodassa. Seuran toiminta lamautui moniksi vuosiksi. Miehet olivat rintamalla, seuran naiset pitivät yllä yhteyksiä toisiinsa ja yritettiin hoitaa viralliset seuran asiat. Työväentalolla emme voineet toimia, se oli nyt alistettu teollisuuden palvelukseen, siellä oli 'Pate' -niminen yritys, joka valmisti paperikankaita.

Irma Vuorinen o.s. Virtanen

Jatkona seuraa Helmin ja Irman yhteiset muistelot v.1953 asti

Miten merkittävää ja kehittävää olikaan toiminta, jota Pispalan nuorisoi sai Tarmon kautta. Poliittiset nuorisjärjestöt oli lakkautettu, mutta työväen aatteen tuli paloi meissä laitakaupungin lapsissa purkautuen monipuoliseen toimintaan. Oli nuorten ja naisten jaostot, siellä meitä opetettiin puheenjohtajan ja sihteerin tehtäviin, rahastonhoitajan ja muiden luottamustehtävien hoitamiseen.

Naisjaoston puheenjohtajina ovat olleet v. 1937–1953: Saara Heinänen, Eva Vuori, Greta Mäkinen, Tuutuli Jokinen, Helmi Lahtinen, Irma Virtanen, Helvi Kilpiäinen, Terttu Sundvall, Raili Salmi.

Sihteereinä: Anna-Liisa Lepokorpi, Tuutuli Jokinen, Helmi Lahtinen, Mirjam Levomäki, Hilikka Kivinen, Maija-Liisa Koivisto, Aino Ala-Lahti, Raija Bruse, Terttu Sundvall (kaikki on mainittu silloisilla sukunimillään)

Voimistelun ohjaajina:

Elma Leppänen (Kanerva)
Kerttu Molin (Valonen)
Toini Järvinen (Vallin)
Helena Virtanen (Mäkinen)
Sanna Kinkki (Jokinen)
Aino Ala-Lahti
Kerttu Solin (Viita)

Helmi Lahtinen (Hellman)
Terttu Sundvall (Hoivanen)
Hilikka Koskinen (Siren)
Enni Heinänen (Tella)
Helena Kotiranta
Lea Koivunen

Urheilijat ja lajit:

100m ja 60m: Kerttu Viita ja Helmi Lahtinen (TUL:n piirin mestarit)

Kuulantyöntö: Enni Heinänen (TUL:n mestari 1940)

Kiekkonheitto: Enni Heinänen (TUL:n mestari 1941)

Pituus ja korkeus: Helmi Lahtinen (useita TUL:n piirin mestaruuksia)

Naisten viestijoukkue oli piirin parhaita, se saavutti useita piirin mestaruuksia.

Naisten toimintaan kuului voimistelu- ja urheilumerkkien suoritukset. Viiden vuoden suorituksesta sai kultaisen merkin.

Naisten voimistelu oli jaettu kolmeen, lopulta kai neljään ryhmään: varhaisnuoret, keskiryhmät, köntykset ja esiintymisjoukkue, joka tarvitsee oikein erikoismaininnan. Joukkue teki turneita eri puolille maata. Niin sitä vaan pakattiin esiintymisvaatteet laukkuun ja matkattiin joko linja-autolla tai junalla määränpäähän, jossa alkoi illan ohjelma. Kaikki oli omaperäistä. Siitä löytyi eri kansallisuuksien tanssit ja voimistelu oli aina kohokohta. Seuran omat Akrobaatit esiintyivät ja maininnan ansaitsee myös 8-henkinen steppausryhmä.

Ohjelma oli korkeatasoista verrattuna siihen, että harjoitussalit olivat sota-ajasta johtuen teollisuuden käytössä. Harjoittelimme työväentalon kellarissa, jossa oli sementtilattia ja pieni harjoitustila. Musiikista huolehti Liisa Niemi ja hänen jälkeensä Pekka Lehtinen. Musiikin mukaan piti salin puutteen vuoksi harjoitella Helmi Lahtisen kotona, koska siellä oli Pispalan työväentalon flygeli evakuoituna.

Tarmon päivän tempaus

Erikoisen maininnan ansaitsee Konserttitalissa 6.3.1944 järjestetty ”Tarmon päivän tempaus”. Ohjelma oli monipuolista ja omaperäistä. Siinä meripojat lauloi ja kertoi kokemuksiaan eri maista. Kuin nauhalta tuli aina tanssiesitys maasta, josta kerrottiin. Poikettiin Riossa, Hawaijilla, Unkarissa ja Maijan luona Suomenniemellä. Oli swingiä, steppiä ja charlestonia. Lehtiarvostelut olivat hyvät, se oli uskallettua, mutta niin se vaan vietiin läpi. Tätä samaa ohjelmaa saimme esittää usein, sitä tilattiin joka paikkaan.

Kävimme esiintymässä myös sotilassairaaloissa Tampereen ympäristössä. Saimme kutsun myös rintamakiertueelle. Meitä oli siellä kahdeksan, säestäjänä Pekka Lehtinen. Mukana oli Pispalan työväennäyttämöltä Ellen Koivunen (Lauren). Kiersimme Äänisjärven rantoja 1942. Kutsu kiertueelle tuli TUL:n kautta.

Vuonna 1942 Tarmo sai tehtäväkseen valita piirijuhlien naisten voimistelun ohjaajan. Tehtävän sai Helmi Lahtinen. Piirijuhlissa oli voimistelemassa 480 naista eri seuroista. 1946 osallistui TUL:n liittojuhlille ennätysmäärä naisia. Tarmon akrobaatit 'Helmi-sisarukset' saivat juhlilla suurmenestyksen.

TUL:n Tampereen piirin naisvoimistelun mestaruuskilpailuihin Tarmon naiset ottivat osaa
1947 tullen neljänneksi
1948 tullen toiseksi
1949 tullen kolmanneksi.

Tällä sijoituksella pääsimme karsinnan jälkeen TUL:n joukkuemestaruuskilpailuihin Lappeenrantaan. Siellä sijoitus oli 9. sija 11 joukkueesta.

Nämä esitykset oli laatinut ja ohjannut Helmi Lahtinen, kuten valiojoukkueen esitykset yleensä.

Pispalan Olympialaiset järjestettiin 23.5.1948. Ohjelmassa oli viestijuoksua, pussijuoksu, konkkaa-kilpa, sekä jalkapallo-ottelu "Tarmon rouvat vastaan neidit".

Ennen sotia teimme retken Vahannan työväentalolle, jossa usein järjestettiin iltamia. Se oli laskiaisretki, valjastimme hevosen ja niin lähdimme matkaan halkolaverilla pitämään päivätanssia. Tiet olivat mäkiä, mutta kun ylämäet käveltiin, jaksoi hevonen vetää laveria alamäessä, sitten taas päästiin istumaan. Se oli senaikaista laskiaisriehaa.

Kesäkämppeä seuralla on ollut Teiskossa, Mutalassa, Keijärven rannalla Murrolla ja Vahannassa Heinolla.

Unohtaa ei myöskään sovi naisjaoston piirissä toiminutta ompeluseuraa. Kyllä siellä monenlaiset työt valmistui, niitä sitten myytiin ja saatiin jaostolle rahaa. Tuettiin yhteistä voimisteluopistoamme Nastolan Pajulahtea, meidän TUL:n naisten voimin alkuun saatettua, joka sitten meiltä pois riistettiin ties millä kepulikonsteilla. Samoin riistettiin ja hävitettiin Pispalan työväentalomme, hyvässä kunnossa ollut rakennus. Se oli korvaamaton teko.

Tunnus Pajulahden päärakennuksen oven päällä kuului näin, se olkoon ohjeenamme

'Emme kasvata sielua emmekä ruumista vaan Ihmistä'

Helmi Hellman (Lahtinen) ja Irma Vuorinen (Virtanen) 1981